

Talousarvioehdotus 2023

30. Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto

Selvitysosa: **Tilastokeskus** kerää ja yhdistää tiedot tietovarannoiksi ja jalostaa niistä tilastoja ja tietotuotteita yhteiskunnalliseen keskusteluun ja asiakkaiden hyödyksi. Tilastokeskus kehittää tilastotoimea yhteistyössä muiden tilastoja tuottavien viranomaisten kanssa kotimaassa ja kansainvälisesti sekä edistää toiminnallaan tilasto- ja muun tiedon eettistä ja monipuolista hyödyntämistä yhteiskunnassa.

Toimialan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat tavoitteet

- Tilastot, tietoaineistot, tutkimukset ja palvelut ovat luotettavia ja relevantteja
- Tutkimustoiminta tukee päätöksentekoa, joka vastaa Suomen kansantalouden tärkeimpiin haasteisiin
- Kansalaisten ja yritysten asiointi julkishallinnon kanssa on entistä sujuvampaa ja asiakaslähtöisempää
- Digitaaliset palvelut lisäävät tietojen hyödyntämistä ja tehostavat julkishallinnon toimintaa
- Luottamus ja oikeusturva vahvistuvat yhteiskunnassa.

01. Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 49 704 000 euroa¹.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) jäsenmaksujen maksamiseen
- 2) EU-jäsenyyteen liittyvien tilastohankkeiden rahoitukseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon:

- 1) maksullisen toiminnan tulot
- 2) EU:lta ja yhteishankkeista talousarvion ulkopuolisilta tahoilta saatavat tulot.

---

¹ Momentille myönnetty nettomäärä 12.5.2021 kehyspäätöksen mukaan.

Dnro TK/446/02.00.00/2022

6.4.2022

Selvitysosa:

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2021 toteuma	2022 tavoite	2023 tavoite
Tilastot, joista julkaisuja vuoden aikana, kpl	141	141	141
Toimeksiantopalveluiden määrä (yli 500 €), kpl	1254	1100	1300
Oikea-aikaisten julkistusten osuus %	98	99	99
Virheettömien julkistusten osuus, %	94	>98	>98
Tutkijapalveluiden voimassa olevien käyttöilupien määrä vuoden lopussa, kpl	1328	1800	1200
Verkossa tai automaattisella raportoinnilla vastanneiden osuus vastanneista yritystiedonkeruissa, %	95	98	98
Verkossa vastanneiden osuus vastanneista henkilötiedonkeruissa, %	42	50	60
Tuotantokulut tilastoa kohti, 1000 euroa	406	415	410
Ydintoimintaan ja sen tukeen käytettyjen kustannusten osuus kustannuksista, %	63	62	63
Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuus, %	82	100	83
Henkilötyövuodet	747	768	740
Sairauspoissaolot, pv/htv	6,2	< 10	< 10
Työtyytyväisyysindeksi, 1–5 VMBaro	3,57	3,65	3,70

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2021	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Bruttomenot	60 957	63 287	61 704
Bruttotulot	10 842	10 000	12 000
Nettomenot	50 115	53 287	49 704
Siirtyvät erät			
- siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 689		
- siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 636		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
-suoritteiden myyntituotot	8 533	8 000	9 000
-muut tuotot	0	0	0
Tuotot yhteensä	8 533	8 000	9 000
-tästä toimintamomentille nettouuttamattomat tuotot	0	0	0
Tuotot yhteensä	8 533	8 000	9 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
-erilliskustannukset	5 324	4 300	5 600
-osuus yhteiskustannuksista	5 038	3 700	5 200
Kustannukset yhteensä	10 362	8 000	10 800
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	-1 829	0	-1 800
Kustannusvastaavuus, %	82,3	100,0	83,3
Hintatuki	0	0	0
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	82,3	100,0	83,3

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen lisätehtävien menojen vähennys	-1770
Varhaiskasvatuksen tilastotuotannon aloittaminen (Siirto momentilta 29.10.20)	-80
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-203
Säädöspohjaisen ympäristötilastoinnin tilastotuotannon laajentuminen (vähennys)	-450
Säädöspohjaisen ympäristötilastoinnin tilastotuotannon laajentuminen (lisäys)	420
Määräaikaisen lisärahoituksen päättyminen	-1500
Yhteensä	-3 583

2023 talousarvio	49 704 000
2022 talousarvio	53 287 000
2021 tilinpäätös	51 062 000

Dnro TK/446/02.00.00/2022

6.4.2022

Toimintamomentti:
28.30.01

Talousarvioehdotus 2023

(1000 euroa)	2021 toteuma	2022 arvio	2023 arvio
Henkilöstökulut	45 005	47 200	46 200
Toimitilavuokrat	3 045	3 100	2 500
Palvelujen ostokulut	11 397	13 570	13 000
Muut kulut	1 510	1 600	1 700
Investointimenot	-	-	-
Bruttomenot	60 957	65 470	63 400
Maksullisen toiminnan tuotot	8 508	8 500	9 000
Muut tuotot	2 334	3 500	3 000
Bruttotuotot	10 842	12 000	12 000
Nettokäyttö-/käyttöarvio	50 115	53 470	51 400
Siirtynyt/siirtyy (arvio)	5 689	6 636	6 453
TP/TA/TAE/Kehys	51 062	53 287	49 704
Käytettävissä yhteensä	56 751	59 923	56 157
Siirtyy seuraavalle vuodelle (arvio)	6 636	6 453	4 757

Asiamuutokset

Järjestysnro	Momentti	Momentin nimike	Ehdotus ja asian perustelu	2022 ehdotus
1	20.30.01	Tilastokeskuksen toimintamenot	900 000 euron lisäys hintatukena perusteluna tutkijapalveluiden heikko kustannusvastaavuus. Tutkijoiden tietoturvallinen etäkäyttöpalvelu on kallis, eikä tutkijoilla ole taloudellisia mahdollisuuksia maksaa hintoja, jotka olisivat tarpeen kustannusvastaavuuden saavuttamiseksi. Aineistojen laaja hyödyntäminen tutkimuskäytössä on kuitenkin yhteiskunnan kokonaisedun kannalta tarkoituksenmukaista.	-
2	20.30.01	Tilastokeskuksen toimintamenot	400 000 euron lisäys sosiaali- ja terveydenhuollon aiheuttamiin lisätehtäviin. Kyseinen rahoitus oli mukana suunnitelmassa vuosille 2021–2025, mutta rahoitusta on toistaiseksi saatu vain vuodelle 2022. Vuodelle 2021 suunniteltuja tehtäviä tehtiin vähäisessä määrin vuonna 2021 ilman lisärahoitusta, mutta suurimmaksi osaksi tehtävät ovat siirtyneet eteenpäin vuodelle 2022 ja edelleen 2023 alun perin suunniteltujen tehtävien lisäksi.	-

Perustelumuistio

1 Tutkijapalveluiden hintatuki

Tilastokeskus esittää 900 000 euron hintatukea tutkijapalveluiden maksulliseen toimintaan niin, että Tilastokeskuksen määrärahaa lisätään kyseisellä summalla ja määrärahaa saa käyttää myös tutkijapalvelutoiminnon hintatuen maksamiseen.

Tutkijapalveluiden kustannusvastaavuus oli 31 prosenttia vuonna 2021. Tuotot eivät kata erilliskustannuksia. Tutkijapalvelut-toiminnon kustannusvastaavuus on heikentynyt muutaman viime vuoden aikana erityisesti etäkäyttöjärjestelmään liittyvien kulujen lisääntymisen myötä. Palvelu edellyttää myös merkittävästi työpanosta Tilastokeskuksesta. Esimerkiksi valmisaineistojen määrän kasvattaminen lisää myös aineistojen päivittämiseen tarvittavaa työpanosta.

Vuoden 2021 alussa tutkijapalveluiden hintoja nostettiin, mutta hintojen nosto ei ollut riittävä. Lisäksi hinnoittelun rakenne muuttui niin, että tutkijat pystyivät kompensoimaan osan hintojen muutoksesta laajentamalla tutkimushankkeita.

Tutkijoiden tietoturvallinen etäkäyttöpalvelu on kallis, eikä tutkijoilla ole taloudellisia mahdollisuuksia maksaa hintoja, jotka olisivat tarpeen kustannusvastaavuuden saavuttamiseksi. Aineistojen laaja hyödyntäminen tutkimuskäytössä on kuitenkin yhteiskunnan kokonaisedun kannalta tarkoituksenmukaista.

Haettava hintatuen määrä 900 000 euroa on arvioitu siten, että se on vaatimusten enimmäismäärän suuruinen. Toisin sanoen suoritteesta varainhoitovuonna saatava tulo yhdessä hintatuen kanssa riittää kattamaan suoritteen tuottamisesta varainhoitovuonna aiheutuneet erillismenot (Valtiovarainministeriön määräys toiminta- ja taloussuunnittelusta, julkisen talouden suunnitelman valmisteluun liittyvien kehys- ja muiden ehdotusten sekä valtion talousarvioehdotusten laadinnasta, VN/4842/2020, kohdat 7.12.16-7.12.18).

1 000 €	Seuranta 2020	Seuranta 2021	Arvio 2022	Arvio 2023
Tutkijapalvelutoiminnon tuotot	1 030	1 329	1 500	1 600
Erilliskustannukset	1 802	2 220	2 400	2 500
Osuus yhteiskustannuksista	1 373	2 010	2 100	2 200
Kustannukset yhteensä	3 176	4 230	4 500	4 700
Kustannusvastaavuus, €	-2 146	-2 902	-3 000	-3100
Kustannusvastaavuus, %	32	31	33	34
Tuotot – erilliskustannukset (hintatuen enimmäismäärä)	772	891	900	900
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen, %				53

2 Puuttuva sote-rahoitus tilastotuotantoon

Tilastokeskus hakee puuttuvaa rahoitusta Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksesta aiheutuville tilastotuotannon muutos- ja kehittämistöille. Haettava lisärahoitus vuodelle 2023 on 400 000 euroa.

Kyseinen rahoitus oli mukana suunnitelmassa vuosille 2021–2025, mutta toistaiseksi rahoitusta on myönnetty ainoastaan vuodelle 2022 tilastotuotantoon tarvittaviin muutostöihin 1,77 miljoonaa euroa. Ilman lisärahoitusta vuodelle 2021 suunniteltuja tehtäviä kyettiin edistämään vain vähäisessä määrin ja suurimmaksi osaksi tehtävät ovat siirtyneet eteenpäin vuosille 2022–2023 alun perin suunniteltujen kehittämistehtävien lisäksi. Lisärahoitustarve koskee lakisääteisen tilastotuotannon välttämättömiä muutos- ja kehittämistöitä eikä kata aluetiedon saatavuuden varmistamista.

Hankkeessa on kuitenkin edistetty aikataulukriittisimpiä tehtäviä, ja Tilastokeskus on julkaissut suunnitelluissa aikataulussa ensimmäiset aluevaalitilastot, valmistellut yhteistyössä muiden virastojen kanssa hyvinvointialueluokituksen, uudistanut sektoriluokituksen sekä kerännyt ja julkaissut onnistuneesti ensimmäisen kerran hyvinvointialueiden taloustietoja.

Rahoituksen puutteen vuoksi on kuitenkin aloitettu useita sote-hankkeen projekteja suunniteltua myöhäisemmässä aikataulussa mm. rekryointiviiveistä johtuen. Myös tarkentuneet tiedonkeruu-aikataulut ovat siirtäneet mm. työmarkkinatilastojen muutostöitä vuoden 2023 puolelle. Lisäksi kansantalouden tilinpidon muutosten ja hyvinvointialueiden taloustiedot Valtiokonttorista - projektin töiden aloitusta on myöhennetty alkuperäisestä suunnitelmasta noin puolella vuodella ja tämä tarkoittaa töiden painottumista vuodelle 2023 suunniteltua enemmän. Kaiken kaikkiaan sote-uudistuksesta johtuvia muutostöitä ei kyetä toteuttamaan lakisääteiseen tilastotuotantoon tarvittavalla laajuudella ilman lisärahoitusta.

Tarkennettu rahoitusesitys tilastotuotannon välttämättömiin muutoksiin:

Tilastointikokonaisuus	2021	2022	2023	2024	2025
Tilastokeskuksen Sote-työt	400	1770	1050	335	220

Lisätietoja Tilastokeskuksen sote-hankkeesta löytyy [hankesivuilta](#) sekä tämänhetkisestä tilanteesta Valtiovarainministeriön hankesalkun raportointiportalista.

Taustatietoja

Tilastokeskuksen 8/2020 toimitettu rahoitusesitys vuosille 2021–2025 sote-uudistuksen vaatimiin muutostöihin:

Tehtävä, 1000 euroa	2021	2022	2023	2024	2025
1. Sote-uudistuksen tilastointivaikutusten koordinointi	35	130	70	35	-
2. Hyvinvointialueiden taloustietojen vastaanotto ja käsittely	55	350	120	55	-
3. Kansantalouden tilinpito					
- kehittäminen	55	385	70	-	-
- jatkuva tuotanto	35	105	100	100	100
4. Muutokset luokituksiin, sektori luokitus	20	60	-	-	-
5. Väliaikaishallinnon tiedonkeruu ja tilastointi	20	65	40	-	-
6. Yritystietovarannon muutokset ja hyvinvointialueita koskevat tiedonkeruut	0	0	0	0	0
- kehittäminen	65	215	-	-	-
- jatkuva tuotanto	0	0	70	70	70
7. Palkkatilastot (ml. ansiotaso- ja työvoimakustannusindeksit)					
- kehittäminen	10	170	-	-	-
- jatkuva tuotanto	0	70	40	40	40
8. Aluevaalitulasto	40	40	-	-	-
9. Julkisyhteisöjen toimipaikka- ja henkilöstötietojen julkaiseminen	-	20	-	-	-
10. Aluetietojen saatavuuden varmistaminen	0	0	0	0	0
- kehittäminen	150	1 500	550	200	200
- jatkuva tuotanto	0	0	1 050	1 050	1 050
11. Sote-uudistuksesta johdettu muu tilastoihin liittyvä lisätö	45	130	130	25	-
12. ICT-infrastruktuuri	20	30	10	10	10
Yhteensä	550	3 270	2 250	1 585	1 470